

De Wildenborch

De geschiedenis van den Wildenborch is te lezen in den Gelderschen Volksalmanak van 1838 en is van de hand van de toenmalige bewoner van het huis Mr. Antoni Christiaan Wynand Staring en is zeer oud. Uit oude aktes en verslagen heeft hij de roerige periode beschreven van 1372 tot net voor zijn overlijden in 1840. Hieronder wordt de versie weergegeven zoals destijds door hem in de oud Nederlandse taal is opgeschreven. Aansluitend een bijdrage uit de publicatie van Verfraaiings Gezelschap Gids van Lochem, betreft uitgave 1891.

Het huis Wildenborch

Dit huis, ook ter Wildenborch en Wildenburg genoemd, ligt in de provincie Gelderland, binnen de grenzen van het Zutphensche, tusschen Lochem en Vorden, en heeft, ten noorden, op een half uur afstand den Lochemer berg voor zich; achter zich de Vordensche Beek.

In hare oorspronkelijke gesteldheid was de streek rondom op vele plaatsen met hoog en laag veen bezet. Dat dezelve niet te min vroeg bewoners had, getuigden de steenen dolk, (of liever het offermes) en een zoogenaamde donderbeitel, aldaar in het lagere gevonden, en ongetwijfeld voortgekomen uit voorvaderlijke grafsteden, die door de nakomelingen in onwetendheid werden omgewroet. De koperen spits van een romeinschen standerd, mede, gelijk de vermelde steenen dolk, binnen den kring van den Wildenborch uit de aarde aan het licht gebracht, bewijst misschien, dat Caecina, toen hij zijne Cohorten, over de lange bruggen uit Castra Vetera naar de Eems bragt, van den kant van Lichtenvoorde komende hier nog een bruikbaren weg vond; hetgeen eenige eeuwen later bezwaarlijk het geval zoude zijn geweest, toen men begonnen had watermolens aan te leggen op de natuurlijke afleidingskanalen van het binnenland: het lagere word toch zodoende nog meer verlaagd. Waardoor dan ook het stichten van Burgten, door moerassen ongenaakbaar; hetzij toevallig, hetzij opzettelijk; werd in de hand gewerkt.

Hoogst waarschijnlijk kon reeds vroeger dan de veertiende eeuw de Wildenborch, op deze wijs beide door natuur en kunst met waterplassen en moeras omringd, het hoofd bieden aan 't geweld der stormtuigen, welke denzelfen met die steenen kogels bestookten, waarvan nog enkele tot den huidigen dag overig zijn gebleven; en, daar het slot in de vroegste tijden den titel van Borchvrede droeg, was het misschien oorspronkelijk gesticht om de Zutphensche landpalen tegen Overijssel te helpen beschutten, of werd ten minste naderhand aan dat oogmerk dienstbaar gemaakt.

De eerste melding van den Wildenborch, in de geschiedenis der Provincie, komt voor in een verdrag van 1372, waarin ook de Huizen ter Borch, Borculo, Hackfort, Keppel, Schulenborgh, Vorden, Ulft en meer andere worden genoemd; zijnde dit stuk mede ondertekend door Hendrick van Wisch. Sweder Rodebaert, voorzeker de derde zoon van dezen Hendrik, hield als toen op het huis en goed ter Wildenborch zijn verblijf.

In 1427, 28 en 31 blijkt een Hendrik van Wisch op den Wildenborch gevestigd te zijn geweest, die ongetwijfeld de oude broeder was van gemelden Sweder en diens vaders tweede zoon. Tusschen dezen en den Hertog had eene goede verstandhouding plaats, maar de woelzucht van Hendriks zoon Joh n, en van Johans kinderen, bragt later hevige onmin en verklaarde vijandschap te weeg; ook dreven het dese met hunne geweldadigheden, in het Overijsselsche niet alleen maar ook in het Zutphensche, zoo wijd, dat eindelijk, in 1490, met onderlinge overeenkomst, die van Deventer den Vader in den Wildenborch, en de Zutphenschen den Zoon (alweder een Hendrik) in het huis Wisch belegerden.

De belegeraars stieten het hoofd voor beide Huizen, maar de Deventerschen hadden al het geboomte om den Wildenboreh neêrgehouden, alvorens zij, naar het verdrag, te Doesborgh gemaakt, aftrokken. Een zilveren Bisschoppelijk Muntjen, omstreeks het Blokhuis, de oude

Voorburgt van den Wildenborch, thans eene boerenwoning, door de schup van een arbeider te voorschijn gebracht, herinnerde, drie eeuwen later, den nakomelingen deze gebeurtenis.

Dat de belegerden, gebrek an leeftogt hebbende, hunne aanvallers wisten te misleiden en te ontmoedigen, vermits zij van tijd tot tijd het laatst overgebleven varken uit het schot haalden en door mishandeling deden schreeuwen, of het geslagt werd, is eene overlevering, die veel heeft van een dergelijk verhaal, op Duitschen bodem thuis behoorende, en zal wel niet meer geloof verdienen dan bet sprookje van eene Zwarte of Witte Juffer, 's

nachts in den omtrek van het huis spookend.

Bewijsbaar daarentegen is de schaarsheid van munitie op den Wildenborgh plaats gehad hebbende, bij eene belegering; welke juist de voormelde niet behoeft te zijn geweest; toen men zijn toevlugt nam tot keitjes, die in lood vastgegoten werden, teneinde daarvan zoo goed mogelijk geweer- en haakbuskogels te maken. Een aantal van zoodanige kogels is op een afstand rondom het Huis, voor en na uit den grond gekomen.

Den smaad in 1490 geleden poogde Johan in 1498 te wreken, als medeaanvoerder van het afgedankte krijgsvolk, vroeger onder Albrecht van Saxon gestaan hebbende, bij den naam van de Groote Garde bekend, en nagenoeg vier duizend man sterk. Met dit gespuis werd een inval in Overijssel gedaan, doch den woesten hoop wedervoer wat hij verdiende: eene schandelijke nederlaag, en dood, ook door boeren- en beulshanden. Tot de geschiedenis van hunne terechtstelling te Deventer behoort dat zich onder hen een jongeling bevond, goed opgevoed en van innemend gelaat, die den doodelijken slag verwachtend tot den nabijstaanden Hans van Ballingen, een der roekelooste voorgangers, deze of dergelijke woorden zeide: "Och, Hans, daar heb my toe bracht!" Waarop Hans kort antwoordde: "Spin ik er zijde by?" Sinds bleef het een Overijsselsch spreekwoord: Spin ik er zijde bij, zei Hans van Ballingen.

Onophoudelijk wrokkend en tegen Hertog Karel spartelend, hield het Johan met diens tegenstanderen, de Bourgonjers. Daarvoor kreeg hij dan ook van Maximiliaan, Roomsche Koning, bij brieven, gegeven te Eindhoven in Brabant, onder dagteekening van den laatsten Januarij 1499, "zu seinem Schlosse und Herrschaff Wildenburg" het Hooge Geregt over de Buurschappen Barchem met het Sek in 't Kerspel Lochem, en Mossel met het Wierssche Broek in 't Kerspel Vorden.

Bij opene brieven, gegeven te Brussel den 27 Febr. 1504, hernieuwde Koning Philip, aan hem en zijn zoon Hendrick, de voorzeide gift niet alleen, maar hij gaf hun in hetzelfde jaar, op den 8 Aug, binnen Wesel, nog daar bij de Hooge Heerlijkheid in de aanpalende Kerspelen van Vorden en Ruurlo ("Voerden en Ruderlo") zoodat voortaan zij, of hunne regteren en amptlui den, in dezelve van allerlei zaken zouden mogen kennen.

Deze uitbreiding van heerlijke regten bleek intusschen geen grooter geschenk te zijn dan een Bisdome door den Paus in partibus gegeven, want hertog Karel ging voort zijn landvorstelijke regten te handhaven, en sloot zelfs met zijne krijgsmagt, twee jaren later, Heer Johan, die, naar de traditie door het planten eener galg onder Vorden, van zijn Hoog Geregt bezit had genomen, op den Wildenborch in.

De belegerde werd nochtans ontzet door zijne vrienden, de Bourgondiërs, en de werken van aanval om het slot werden door hen geslecht. Maar Johan zag kort daarop den Hertog voor de tweede keer verschijnen om andermaal uit de klem te worden gered door de Bourgondiërs onder Rudolf van Anhalt, welke toeliet dat de lijken van de belegeraars, in een werk tegen 't huis opgeworpen gesneuveld, door de Zutphenschen ter begravenis werden weggehaald. Dat deze gesneuvelden Burgers uit de stad Zutphen zouden zijn geweest luidt geenszins onwaarschijnlijk, maar berust alleen op overlevering.

De krijgshaftige Karel evenwel zijn voornemen nog niet opgevend, ondernam in 1507 een derde beleg, waarmede hij eenige maanden volhield, en of hij ook het Huis zelf niet met geweld vermeesteren konde, zoo werd ten minste de voorburgt door hem bezet. Aan een pijper en tromslager werd, bij deze gelegenheid, teergeld gegeven. Waarschijnlijk hadden zij de victorie pijpend en trommelend verheerlijkt.

Eindelijk onderwierp zich Johan, in 1512, en hij sloot, in 1513, een verdrag met Karel: dat in alle voorvallen de Wildenborch een open huis voor beide zoude zijn. Men vindt dan ook in 1521 den Hertog op den Wildenborch. Niet als gast, want hij liet het vleesch, voor zijne maaltijd benoodigt, derwaarts mede nemen.

In 1522 voorzag ook de Hertog in het onderhoud van het Huis, en beval «Gerrit van Scherpenzeel genant Palyck, Drosst ther Wildenborch" daartoe te gebruiken "alsuliche vijander en stichtsche guedere so renthen end korengewass as Herman v n Velen zeliger end Ott van Scherpenzeel in den verleden jaar tot onderholdonge dess Huys versch. geboirt hebben.

In 1523 werden "Mesekauwen, Staecten en Waeckhuijseren" van Wilp naar den Wildenborch overgebracht en aldaar geplaatst. Zij werden met zestig wagens vervoerd. Een timmerman met zijn knecht arbeidde zes maanden, om dezelve te Wilp op te breken en voor den Wildenborch weer in elkander te zetten. Zes en twintig man, daartoe van Ruurlo en Vorden gebod, besteedden twee dagen aan bet graven van de "kuilen en gaten" waarin eindelijk deze Mesekauwen enz. gezet werden. Doch wat moet men nu door Meezekouwen verstaan? Ik vermoede dat men dezelve thans schilderhuizen noemen zoude. Dat soldaten bij een schilderhuis aan eene vogelkooi dachten klinkt minder vreemd dan dat Franschen en Italianen een gedekten doorgang in een vestingwerk een kapoenenhok noemen; of zoude men caponière en capponiera niet beide van cappone hebben af te leiden? Willem Marckloff of Marckolff was er toen Drost. Zijne aanstelling als kastelein is gedagteekend 2 Febr.1525, in welk jaar ook de Hertog op het Huis vertoefde.

De Drost zoude, uitwijzens zijne commissie "op ter Wildenborch tot synen geholt hebben achtyen personen, nementlick enen Capellaen, enen gueden borchgreven, soeven knechten, enen kock, enen sluter, twe poerters, twe weckers, ende hy myt syn huysfrouwe, ende eyne maget." Het getal der Bezetting kwam hier bij, en veranderde naar de omstandigbeden. In Augustus 1527 verscheen op het Huis Anna, basterddochter van den Hertog, als derwaarts door haren Vader verbannen. De rekening van Marckloff zegt : "Item op den 5 dach van Augusto, op sinte Laurens avont anno 27 is myns g. l. h. syn forstelicke gnaeden dochter alhyer toe Wyldenborch gecomen van den Roesendaell met ene maget ende hadde eyn kynt bij huer." Het was ook hier dat ten haren opzigte plaats had wat wij met de eigen woorden eener verklaring van 't jaar 1538 mededeelen: "Henric. d. Groiff, Erffaicht tot Ercklentz — tuycht woe dat hy myt Claes Vyghe van onsen gen. L. Heer geschikt is geweest ter Wyldenborch by syn Fursteliche gen. natuerlicher Dochter Anna geheyten, die aldaer gevenckelick onthalden wort, om myt hoer te spreekken van wegen syner Furstelieke gen. ind onder anderen derselver vurgehalden, off syn Furstelieke gen. oer enen man geven, oft zy oick daer mede to vreden wolde zyn, daer op zy geantwoordt, dattet oer waell to willen weer wess zyn Furstelieke genade deden; daerom Erckelens heur voirgchalden hefft van Claes Vyghe, daer myt zy to vreden wess."

Van April 1527 tot April 1528 blijkt, uit Marckloffs rekeningen, veel aan de vesting te zijn getimmerd, met hout van Ruurlo gehaald, zoo dat de vernieling van het Dominiale Bosch bij Ruurlo wel niet alleen aan Maarten van Rossem te wijten zal zijn geweest. Ter dier tijd waren ook twintig soldaten (knechten) tot verdediging van het Huis aangenomen; doch, volgens nog voorhanden Monstercedels, bedroeg hun getal, van September 1528 tot Januarij 1529, slechts tusschen de elf en dertien man. In September 1530 ontving Marckloff bevel van den Hertog, om de bezetting van het Huis met nog vier knechten te vermeerderen "soe men aldaer dess van Wyssche ind syenen toestenderen besorcht wessen moet." Deze van Wyssche was Joachim; v n welken, acht jaar later, Hertog Karel zeide: "dat hij, zijn vader, en zijne alde vaders, alle verraders geweest waren, en hij vreezen moest, dat zij hem van achteren als verraders zouden laten doodschieten."

Slichtenhorst laat in 1530 den Wildenborch door den Hertog vernielen. Bewijslijk is dat hij reeds den 16 April1523 last gegeven had tot het slechten der wallen van het kasteel, en het afbreken van de poorten, met versooning van de voorste "poerte mitter kappe", doch tot het afbreken der poorten kwam het ten minste niet, want die stonden er nog meer dan honderd jaren later, en aan de versterking van den Wildenborch werd telkens gearbeid.

't Is ondertusschen onloochenbaar, dat bij herhaling eene menigte afbraak van den Wildenborch weggevoerd is geworden; maar de weerbaarheid van de vesting, bij een ganschelijk veranderd stelsel van aanval en verdediging van sterkten, kon met afbreken blijven bestaan, wanneer men aanneemt, dat, hetgeen in onze Afbeelding zich als Woonbuis vertoont, in zijne oudste gesteldheid omringd en gedekt werd met vier of meer hooge torens door even zoo hooge muren verbonden, en dat het slot, van buiten gezien, zich opdeed als de Stins te Voorst, in den Overijsselschen Almanak voor Oudheden en Letteren, van 't jaar 1837, bladz. 124. Brak men dit metselwerk slechts tot eene zekere laagte af, zoo behield men zware cementmuren voor bolwerken en gordijnen, en men kreeg wat ons Plaatje te zien geeft. De zware grondslagen, die weinig jaren geleden nog telkens bij zomerdroogte in de buisgracht zich boven water vertoonden, ter plaats waar een bastion was geweest, moesten als van zelve het vermoeden opwekken, dat zij voormaals een' toren hadden gedragen.

Na het kinderloos overlijden van Joachim van Wisch, in 1519 met den Wildenborch beleend en in 1547 als dood op de riddercedel staande, kwam het Huis aan diens zuster Ermgard of Irmgard, in tweede huwelijk getrouwd met Jurgen, Graaf van Limburg, Heer van Stirum, die bij haar verwekte Herman Georg Graaf van Limburg Stirum

Imgard beproefde vergeefs, ten jare 1555, het bezit te erlangen van de Gerechtigheid in de Kerspelen Vorden en Ruurlo, waarop zij vermeende dat haar Vader Johan en Broeder Joachim eene aanspraak hadden, die thans op haar was vererfd. Zij was toen niet met den Wildenborch beleend. In 1563 bepaalde zij zich tot het verzoek, bij de Hertogin van Parma ingebragt: dat haar mogt vergund worden het behoud der Hooge Heerlijkheid en Jurisdicte van "t Huis te Wildenborch met een boogscheut ver daar om heen. Deze stap gelukte haar even min; en geen wonder! Zij had bij die van den Rade en Rekening in Gelderland geen vrienden, uitwijzens hun geadviseerde aan de Hertogin ter zake van het ingediend adres. Men vergat niet daar bij op te merken: dat het Huis Wildenborch wel mogt geleken worden bij een van die beste Vestenissen in Gelderlandt en de ongelyck van meerder apparentie dan des Conynx Huys van der Schulenburch"; voorts dat "die Steden Zutphen en Lochem ende al 't land te Gelder, tanderen tyden deur derzelve Vestenisse groite oirloge ende schade geleden hadde. Ende dat dairomme dezelve, bij den vorigen Fursten, Hertoge Carel van Gelre (in tyden als hyzelve Huys genoeg met gevoech inhadde) afgewurpen ende ter neder geleght is geweest, zeggende dat deur dezelve der Landschap wel te coste hadde gehad over die hondert duysend guldens ende dat hy by nae dair deur een verdreven Heere geworden hadde."

In 1569 vroeg Irmgard beleening. Later verklaarde zij vier en twintig soldaten als Staatsche bezetting op den Wildenborch te willen ontvangen, en er kwam tusschen haar en den Landraad werkelijk een accoord tot stand, houdende onderwerping aan den last om Staatsch Krijgsvolk als garnizoen in te nemen.

Na het overlijden van Irmgard werd, in hetzelfde jaar (1593) dat op den 27 Maart de ontmanteling van den Wildenborch bij de Landschap was besloten, s. d. 24 Mei een Protectiebrief verleend aan de Weduw van haren vooroverledenen zoon "de welgeborene Vrouwe Maria, geborene toe Hoya end Broekhuysen, Gravin tot Limborch end Bronckhorst, Vrouwe tott Stirum, sampt derzelve soon, Graeff Joost van Bronckhorst end Stirumb." Zij had in 1555 haren man gehuwd, toen hij nauwelijks jongeling heeten konde: de brieven van het Hof op dat jaar vermelden hem, als in vijftienjarigen ouderdom, reeds met "Vrouwken van Hoya" getrouwd. Graaf Joost werd, den 23 Februarij 1595, met zijn verzoek dat de Staatsche Bezetting uit het Huis Wildenborch mogt worden geligt, aan de Generaliteit verwezen. Den 2 December van dat jaar werd hem Handligting van zijne goederen en renten, doch niet van het Heerlijke ingewilligd.

Eene staatscommissie nam, den 13 October 1597, de bevolen ontmanteling van den Wildenborch in oogenschijn; maar, geen zeven jaar later, den 23 April 1604, werd aan Graaf Joost geaccordeerd, het herstel der borstweren en het onderhoud van tien soldaten tot derzelver bewaring.

In den herfst van 1665 werd de Wildenborch door den Bisschop van Munster bezet. De vijand vond het Huis hoogst waarschijnlijk in dien staat, waarin het door den Landmeter Nicolaas Geelkerck op een kaart is afgeteekend, die wij voor het Plaatje, tot dit opstel behorende, gevolgd zijn. Een jaartal is op die kaart niet te vinden, maar uit andere stukken van Geelkercks hand is bewijslijk, dat hij ten minste van 1627 tot 1651 in zijn vak heeft gewerkt.

Wij hebben geene berigten gevonden wanneer het woonhuis, dat men op het Plaatje midden in eene Schans ziet staan, met de wachthuizen, het muurwerk van wallen en rondeelen, ende vier poorten, op één na: die namelijk met het torentje, welke zich het naast aan het huis vertoont (oudtijds de toren met de kap), zijn afgebroken; genoeg dat, omtrent de helft der vorige eeuw, van al het oude niets meer overig was, dan die poort, waarvan de ka reeds vroeger in een gewoon huisdak was veranderd.

Thans maakt die poort, nog den naam van toren behoudende, schoon zij daarvan het voorkomen verloren hebbe, het middelstuk uit van de verruimde woning. De gevangenis, onder het oude gebouw, doet nu de dienst van een kelder. De gracht waarin het stond is gedempt, en men gaat niet langer over eene brug naar binnen. De toegang, voormaals met drie poorten afgesloten, is een open zijweg, alleen voor

voetgangers bestemd, terwijl men thans, met rijtuig, regt van voren op het Huis komt.

Kortom, behalve de zware baksteen en derzelver dikke muren en gewelven van binnen zichtbaar, is het aloude geheel verdwenen.

Slechts verbergt nog de aarde, ter plaats waar het Kasteel met zijne onderhoorige gebouwen heeft gestaan, de breede grondslagen van hetgeen daar vroeger, in zijne dreigende houding, too (?) langen tijd een aanstoot is geweest; en velerlei oorlogstuig, van den tijd aan dat men pijlen uit armborsten schoot, tot de dagen toen de haakbussen in gebruik kwamen, rondom het Huis opgedolven, getuigt wat ernstige dingen hier gedreven werden; terwijl de menigte scherven van Keulsche Drinkkannetjes, tot in de dagen van Hertog Karel toe voor wijnglazen gebruikt, zoo wel als van zoogenoemde Jacoba's-kannetjes, uit de oude slotgracht voor en na aan het licht gebracht, het bewijs leveren, dat men den gulden levensregel daarbij niet vergat: om de zorg met vreugd te verpoezen.

En, wat nu eindelijk de omstreek van het Huis aangaat: dezelve staat wijd en breed met de woorden Marasch, Brouck, Veenhe en Water" bestempeld, op eene figurative, zeer ruwe kaart, ter zake der Boogscheute uitgestrektheid van Hooge Jurisdictie den 28 Maari 1564 opgemaakt, bij Joost v Cranevelt Raedt des Coninx en verdere Gecommitteerden. Deze verklaarden dan mede in het Rapport, waar toe de kaart behoort: "dewijl qualyck by morgentallen ofte gemeyne mate te weten ware die grootte van dien oick qualyck gangbair vermits die wateren en poelen hebben wy daer naer gedepudiert den Landtdrost — om — tzelve nochmaels om te rijden met eenen gemeynen passierlycken draff of gang van een peert, die ons gerapportiert heeft (als ons oek by syne wedercompste ende een sonnewyser daerop gesien blyckende was) dattet waere een goede uyre rydens."

Ook de sporen van dit Oude zijn uitgewischt, en men ziet nu, in de plaats van moeras enz. weiden, bosschen, beteelden grond en beplante wegen; in wier kring een aantal menschen onafgebroken genoegzame bezigheid kan vinden.

S. (*Staring*)

In de Lochemse gids van 1891 lezen wij dan verder:

In 1782 werd de Wildenborch aangekocht door Damiaan Hugo Starin, kolonel en kaptein ter zee, equipagemeester aan de Kaap de Goede Hoop: die op een rustigen ouden dag wenschte door te brengen, doch reeds in het volgende jaar overleed. In 1791 vestigde er zich zijn zoon Mr. Antoni Christiaan Wynand Staring door wiens bestuur de streek langzamerhand een geheel ander aanzien kreeg.

Het woonhuis en de poorten waren waarschijnlijk reeds veel vroeger, nog onder de graven van Limburg Stirum, afgebroken en de wallen geslecht, met uitzondering van de poort met de kap, waarvan hier boven gesproken is, en welke thans nog in het middenstuk vormt van de verruimde woning.

De gevangenis, onder het oude gebouw, doet nu dienst als kelder. De gracht, waarin het huis stond, is gedempt en men gaat niet meer over de brug naar binnen, terwijl de toegang, die vroeger door drie poorten afgesloten was, thans een breede lindenlaan is, alleen voor voetgangers bestemd, en de eigenlijke oprit nu, in ruime slingers voor op het huis aanloopt. Kortom! behalve de oude poort van buiten, en de dikke muren en zware gewelven van binnen, is er van den vroegeren Wildenborch weinig meer te zien. Slechts zijn er nog, in deze grond verborgen, op de plaats waar het kasteel met de bijgebouwen gestaan heeft, de breede fondamenteen in dreigende houding zoo langen tijd een aanstoot geweest is.

Velerlei oorlogstuig, om het huis opgedolven, getuigt zoowel nog uit den tijddat men pijlen uit armborsten schoot, als later toen de haakbussen in gebruik waren, terwijl de vele Keulse drinkkruiken, de zogenaamde Jacobakannetjes, voor en na uit de grachten tevoorschijn komen, bewijzen, dat men er ook van het zoete der aarde wist te genieten.

"Doch ook de geheele streek is onherkenbaar veranderd: en ziet men nu, vooral ten gevolge van het graven van den Veengoot, in plaats van moerassen en plassen, weiden en bosschen, uitstekend onderhouden wegen en bouwkampen. Staring was een uitnemend houtteeler, en heeft de bosschen aangelegd en voorbereid, welke thans nog den roem van den Wildenborch uitmaken. Het bosch achter het huis, doorsneden door breede, heldere waterpartijen, grootendeels gevormd door de vroegere grachten van het oude kasteel, toont ons welke verschillende boomsoorten door hem ingevoerd en aangeplant werden: prachtige fijne en zilverdennen, groeien er naast allerhande peppelsoorten, met name abeelen of zoogenaamde witboomen. Vooral op het invoeren van peppels legde hij zich toe, zoodat hij in 1836 dertien verscheidenheden, alle door hem gekweekt, aan den Landhuishoudkundigen tuin te Leiden ten geschenke geven kon. — Men betreedt het bosch, wanneer men het groote

ijzeren hek, terzijde van den oprit, en de laan van zware eiken doorgedaan is, over een brug; en vindt aan de breede wandelpaden tal van banken, die onder het dichte lommer tot rusten noodigen. Ook aan de andere zijde van den grindweg, in den Valkenkamp, staan schoone boomen, hier vooral grove dennen, al heeft de najaarsstorm van 1880 daar menig prachtexemplaar geveld. Men kan van daar, door jongere dennenbossen, over een heuvelreeks van zandverstuivingen, bij den Wildenborchsen molen komen; en verder, zuidwaarts, den grindweg met een viertal trapjes overstekende, langs een waterpartij rechts, welige bouwkampen links, en onder verspreid staande eiken, weder achter in het bosch, de Wandeling van het kasteel komen.

Is men s'morgens van Lochem of Vorden gekomen, dan is deze tocht wel wat uitgestrekt; en kan het aanbeveling verdienen om een rijtuig te bestellen, dat op een aangegeven uur aan den grindweg bij het ijzeren hek wacht, om de min of meer vermoeide reizigers op te nemen en terug te brengen.

Thans wordt de Wildenborch bewoond door den Heer Mr. J.I. Brants, eenige zoon van Starings oudste dochter; aan wien, na diens dood in 1840, het grootste deel van het goed toegewezen werd."

Brants overleed in 1901, zijn weduwe in 1907, en het landgoed werd in land- en houtpercelen verkocht.

Verdere informatie is te vinden op de website www.wildenborch.nl

VG gids 1891: Archief Ben Wullink

